

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea” cu „Foia Interesantă” și „Plugarul Luminat” — 120 Lei pe an, 60 Lei pe 1/2 an, 30 Lei pe 1/4 de an.
Pentru țărani, preoți, învățători, mici meseriași și mici negustori: „Libertatea” cu „Foia Interesantă” și „Plugarul Luminat” 100 Lei pe an, 50 Lei pe jumătate de an 25 Lei pe un pătrar de an. — Deosebite, foile nu se dau.
Pentru străinătate: Iugoslavia, Cehoslovacia 200 Lei. — Pentru America, 200 Lei pe an, trimiși prin cec de bancă foli la Orăștie.

Redacția la Orăștie (Trans.) | Foile pentru popor. | Director: Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare Joi | Administrația la Orăștie Trans.)

SCRISORI

Din Igrăș

Igrăș, April 1925.

Die Redactor! Am plăcerea a vă putea trimite o veste frumoasă din frunza comună Igrăș, dela hotarele apusene ale României, din județul Torontal, cel cât a mai rămas și țării noastre.

Harnicul țăran cu frumos talent (dar dela D-zeu) întru conducerea de Coruri, Nistor Miclea, care a înflințat coruri și în Nierău, în Sănnicolaul-mare și alurea, — a înflințat în anul acesta un cor și la noi în Igrăș.

Cum Igrășul e comună mare (vre-o 800 numere, cu vre-o 3000 suflete, ca locuitori), chemarea maestrului de coruri, a fratelui nostru Miclea, a avut răsunet frumos: bărbați tineri și flăcăi și fete cu cele mai bune voci, au alergat în jurul lui să-l aleagă în cor. A ales pe cel cu glas mai bun și a format un cor de 180 persoane! Cu acest cor urlaș a dat de Paști un Concert, și au cântat în sfânta biserică, căci cum biserica noastră e mare, are loc și pentru un cor așa de mare. A fost ceva de nespuse de înălțător.

S'a cântat „Irmosul Invierii”, apoi 3 plese întocmite chiar de maestrul corului Miclea, — după cari au urmat 2 recitări și un teatru: „Negustorii nostri” de S. Ionescu. Plăcute au fost cântările puternicului cor, plăcute recităriile și teatrul. Lumea foarte mulțumită, a adus cuvinte de laudă conducătorului corului și harnicilor coriști, cari în vreme destul de scurtă au putut învăța așa de bine și așa de mult.

În pauză s'a jucat „Călușerul” de copiii mai măricei ai școlii, apoi „Bătuta” de flăcăii din comună.

De a fost foarte frumoasă reușita morală (sufletească), nu mai puțin reușită a fost și partea materială: S'au încasat 18.500 (optsprezece mii și cinci sute) Lei din intrare și 5500 Lei suprasolviri, — de tot frumoasa sumă de Lei 24.000.

E mândru poporul din Igrăș de această reușită. Laudă vrednicesc bravii coriști și harnicul lor conducător, ca și cei ce au jucat teatrul și au recitat, — și marea mulțime ce a luat parte plăcând cu drag

întrarea și așa frumoase suprasolviri!

Privitor.

Auzi, dle Ministru?

— Și auziți domnilor dela Blaj? —

Blaj, 15 April 1925.

Die Redactor! Dela noi, pe lângă mângăerile ce le aducem înșine sufletelor noastre, ca să rămână la bună credință și să nu desnădăjdiească, — caută să vă trimitem vești ce dor inimile noastre. Iaca pe scurt una:

S'a împărțit și aici în Blaj prin „arândă forțată” pământ celor luași în lăstă (era să zic: celor ce au drept la el, dar, vezi, asta n'o pot zice l.) Dar cum s'a împărțit? S'a dat la mai mulți cari sunt cu bunăstare și au pământurile lor proprii, și nici nu sunt Români, ci Unguri și Sași, cari nu au nici copii, nici familie grea, — și cari nu au luat parte în armata românească nici înainte, nici după intrarea României aici. Au căpătat totuși 3 dărabe și 2 dărabe de pământ. Iar un vecin de lângă mine, care a fost 4 ani soldat la Unguri și doi ani la Români, și-i om sărac și cu familie grea, nu a căpătat nici un dărab, ca să aibă unde săpa și el o palmă de cucuruz (porumb), să albă din ce face o mămliguță copilașilor săi... Au căpătat străinii, cari au știut „vorbi” cu delegații și cu delegătorii cei hotărâtori.

Alta. La Perceptoratul din Blaj avem un Ungur, un Sas și un Jidan cari fac ce vreau ei cu bietul plătitor de dare. Oare 3 Români nu erau mai buni? — Și altele, cari, Doamne sum ne mai potolesc bucuria de zilele pe cari atâta le-am așteptat!

Dreptul.

Auzi dle Ministru al Agriculturii și dle Ministru al Finanțelor!.. Fiți „mândri” că așa ajutați la întărirea sufletescă a acestor oameni buni și drești, cari sunt Români din Ardeal, a căror suflet cinstit se oglindește și în șirele de mai sus, purcese dela Blaj.

Dar auziți și D voastre, domnilor mulți și învățați din Blaj. Aceste dureri amare ce mocnesc în sufletul poporului, nu vă ridică să plecați la București să cereți îndreptarea lor? Se poate ca sub ochii Dvoastre să se petreacă astfel de călcări în picioare a dreptului Românului

și facere de hatiruri păcătoase streinilor?

De altfel această întrebare privește pe... 80 la sută din cărturărirea noastră românească din Ardeal, pe care n'am văzut-o zău noi, în o luptă eroică pentru apărarea dreptății neamului nostru pe acest pământ al Ardealului, ci pe foarte mulți îl vedem — apărând pe streini, ca advocați ai lor, ca deputați, ca oameni „cu legături” la București, — de ride dracu de noi!

Volnicia urmează...

„România Intregită” — eprita!

Cetitorii nostri cunosc „Acțiunea Românească” dela Cluj însoțirea unui prețios număr de învățați, profesori universitari, advocați și alți cărturari, cari și-au scris pe steag ca poruncă conducătoare:

„Vom lavi de-opotrivă în străinul parazitărilor și în românul necinstit și înstrăinat!”

Acest credeu se vede că nu-l vine deloc la socoteală guvernului, ca și cum lui i-ar plăcea de strelnul parazitărilor (care adevărat nu dă rod cu munca lui, ci trăește pe cărcă altui neam, din truda speculată a aceluia!), nici pe Românul necinstit și înstrăinat nu-l urește, să vede, tare guvernul, căci în loc să încurageze pe cei ce spun că vor prigoni pe streinii parazitari și pe Românii înstrăinați (cel în Direcția lui Marmorosch-Blank și cot la cot cu Jidanii!), el prigonește pe acești Români cari declară război acelor stricași!

Gruparea dela Cluj scoate o revistă (gazetă) sub numele însoțirii înșaiși: „Acțiunea Românească”, — a venit guvernul și a oprit-o mai acum 1/2 an. Atunci bunii Români au schimbat numele revistei, spunându-i „România Intregită”, — dar săptămâna trecută s'a repedit guvernul și asupra acesteia și — a oprit-o! Poate pentru că prea spusese lucruri adevărate și despre capii partidului la putere, frații Brătienii. Mai ales după ce a aflat că s'au unit la Iași cu d. Profesor Cuza, — ah!, asta nu li se poate lerta! Le-a oprit gazeta și i-ar da afară din țară dacă ar putea... Asta arată cât de dreaptă și bună e lucrarea domnilor dela „Acțiunea Românească” din Cluj! Suntem

dinnainte încredințați, că acești oameni cu credință tare, nu vor sta pe loc. Vor da alt nume revistei (gazetei) lor, și vor urma a o scoate și a da prin ea sănătoasa lor hrană sufletească cetitorilor. Ba acum, după unirea dela Iași, auzim că marea întovărășire va scoate și un ziar de zi, mult doritul și așteptatul de care am vorbit și noi, că nu mai putem fi fără de el. — Dorim din tot sufletul să-l poată scoate. Cu toții îl vom sprijini!

Volnicia cu care pășește guvernul față de munca aceasta națională creștină, va întări-o pe ea și la nici o întâmplare nu o va slăbi! — Așa să știți!

Din alte țări.

Să fie chiar așa?

— Germania se mărturisește a fi foarte slabă. —

În Germania e luptă mută, dar aprigă, între oamenii cari vor să țină și acolo Republica, și între cei cari ar dori întoarcerea la conducere a formei de împărăție, în cap cu un împărat, — doar că să nu aibă două mâni stînge, cum avu nenorocitul de Wilhelm...

Cei cari ar dori revenirea împărăției, ar vrea să aleagă ca Președinte al „Republicei” pe Hindenburg, — care apoi, ar pregăti încetul cu încetul țărîmul pentru întoarcerea împărăției ca formă de ocărnuire a statului german. Căci vede Hindenburg, și văd toți oamenii cu cap limpede, că „Republica” prea e prilej de grozavă frământări între partide. Fiecare cetățean se crede în drept a-și forma partid și, de-o putea, să se avante spre culme, să fie și el odată „cap de țară”, Președinte, care e ce este în celelalte țări Regele ori împăratul. Prea se involbură cetățenii, prea cresc mândriile personale și, în tulbureala lor, țării li merge de 2 ori mai rău ca dacă ar avea în cap un Rege ori împărat cu mare dragoste pentru țara sa.

Germania nu va rămânea „Republică”, decât până va simți că împrejurările îi sunt priincioase, ca să lapede forma asta și să se întoarcă la cea cu Domnitor încoronat, care nu se scoboară din tron la ori-ce suflare de vânt.

Azi însă ea se simte prea să-l

bită de războiu și pândită de vecinii nepretinzi, și de aceea stă așa cum acela îl cer.

Asta trebuie să o înțelegi din ce a spus Mareșalul Hinderburg zilele trecute pentru marile ziare. Intrebat de un trimis al acelora, el a spus:

Sunt cu totul pentru o înțuită pacinică a Germaniei, și împotriva celor ce ar voi războiul, căci el nu s'ar putea sfârși (pentru Germania) decât cu o mare zdrobire a ei. Azi Germania nu e în stare să se apere nici împotriva unui stat vecin mic, fiindcă state ca Polonia și Cehoslovacia, au azi armată mai puternică decât cea a Germaniei și sunt ocrotite prin însoțirile de arme între ele, prin cari sunt mai tari ca noi.

Așa zice Mareșalul. Dar nouă ne pare că e aci... glas de vulpe. N'o fi chiar așa. Dar pentru a ameli lumea și a o face să nu prea urmărească cum ea, Germania, se pregătește în ascuns, — așa vorbește bătrâna vulpe...

Hinderburg — Președintele

Alegerile pentru Președint' a Republicii în Germania, s'au sfârșit cu biruința celor ce doresc împărăția în locul Republicii: Mareșalul Hinderburg a primit 14.650.000 de voturi, iar republicanul Marx 13 milioane 750.000 voturi. Ce se știe cu împărăția au sporit din Martie până acum cu 3 milioane de voturi.

Liceul Kún din Orăștie în nesupunere față de mai marii școlilor.

La vre-o săptămână după sărbătoarea ce a arangeat' Liceul Kún (Kún-Collegium) de aici din Orăștie, adunându-și, pe ziua de Paștile apusene (12 April) pe foștii săi elevi în număr mare, — a venit Inspectorul Școlar din Sibiu, dñul I. Bratu, ca Comisar Ministerial, să facă o controlă la această Școală. Cerând între altele Directorului Dr. Nagy să-i pună la îndemână Arhiva și 2 Procese verbale ale Direcțiunii, — spre marea mirare a Comisarului Ministerial, Directorul a spus că — nu i-le pune la îndemână și Arhiva nu i-o deschide! Comisarul fusese anume trimis de Ministru, să vadă cele 2 Procese verbale.

Comisarul a cercat să aducă pe Director la supunere față de mai marii școlilor, cari în orice timp au drept a face orice fel de cercetări la orice școală din țară, — dar n'a izbutit. Directorul, ca omul ce are de păstrat lucruri tainice, pe cari nu vrea să le afle stăpânitorii, — se împotriva dârz, ba se spune că era provocător (mușcător) față cu trimisul ministerialului.

Di Inspector Bratu văzind că aci e o împotrivire față de stat și o călcare a ordinilor (poruncilor) Ministerialului, care nu-și trimite soluția său pentru ca acela să fie... pus după ușă de directorul unei școli, — a chemat pe d. primar al orașului și pe șeful poliției, să vie să fie proces verbal (protocol) despre cele întâmplate. La profit apoi pe Director să iscălească și el acel proces-verbal, care descria purtarea lui foarte patriotică pentru Budapesta și foarte răzvrătită pentru

București, — dar dsa n'a vrut să iscălească nici acel proces verbal. Par'car fi zis: „Pasă-mi mie de voi. Nu dau eu nimic pe hârtoagele de hârtil ce le scrieți voi aci...”

După acestea Inspectorul a dat ordin de închidere a Liceului și sigilarea camerei cu arhiva. A spus Directorul că, până la hotărârea Ministrului în pricina asta, nici lecții să nu mai țină (cu foarte puțin tineri ce au mai rămas în anul de față aci).

Aflând despre asta Episcopul reformator din Cluj, de care se ține Liceul, ca școală confesională, — Sfânta Sa a poruncit Directorului să țină numai lecțiile mai departe. Că Inspectorul, ca și Ministrul, nu aveau ce căuta în acele procese verbale, cari sunt ale Bisericii reformate (păstrate la Școală? Chiar faptul că se aflau în Arhiva Școlii, e dovadă că priveau Școala, nu biserica!) Cu alte cuvinte și Episcopul, ca și profesorii, nu vor să știe de ordinele date în numele Ministerului și de rândurile școlare ale guvernului.

Nu știm ce va ieși din această răzvrătire a numitelor școli.

Se dau trei tilcuri acestel oțăriri împotriva inspecției trimisului guvernului:

1. Unii spun, că la intrarea dela Paști a foștilor elevi, s'au făcut însemnate daruri pe sama Liceului, și chiar înscrieri de ajutorare a lui pentru viitor, — și Directorul nu voia ca acelea să le vadă omul guvernului. — Dacă asta e adevărat, tare greșit a fost Directorul: Acele daruri și înscrieri de ajutorare, nu puteau face nici un rău Școlii, numai onoare celor ce au jertfit și s'au legat să mai jertfească pentru școala lor confesională. Nu se află guvern român care să se atingă de acele daruri.

2. Alții spun: Directorul s'a pus pe punctul de vedere, că Liceul acesta și așa nu mai are „drept de publicitate”, e dar o școală ce numai pregătește tinerii pentru ca să se supună alurea (la Liceul românesc) la examen. E mai mult un internat ce dă adăpost și face lecții cu niște băieți, — și atunci ce caută în această casă, oarecum „particulară”, Inspectorul Ministerial? — Asta iar e greșit. Collegiul Kún e cunoscut și la Ministeriu, ca Școală confesională reformată, dar nu are drept de publicitate (nu mai poate da Certificate, testimonii), — dar pentru aceea tot Școală este. Controla poate afla, că ea face așa spor frumos cu tinerii ce iau lecții în ea, că vrednicește să i se dea iară dreptul de publicitate. Prin împotrivirea de acum (fără nici un rost), școala a dat dovadă, că e un cuibar de neascultare, de răzvrătire împotriva bunel rândurilor. Iar pentru asta nu poate fi lăudat Directorul, ori cât i-ar plăcea d-sale poza de „viteaz”...

3. Unii spun, și par'că aceștia au mai multă dreptate: Și profesorii și directorul și Episcopul, știu de mult, simt și văd ei înșiși, că acest Liceu nu mai are aici nici un rost, nici viitor. Doar Episcopul i-a și pregătit încă înainte cu vre-o jumătate de an pe profesori, că — o să-i treacă de aci pe unii la alte Licee reformate, pe alții ca preoști ori cantori prin parohii... Și fiindcă văd ei că obștescul sfârșit al Collegiului se apropie, provoacă (chiamă) el acel sfârșit, înainte de ce ar veni de sine... Și îl provoca cu obșnutele forme teatrale, așa de plăcute firii fudule un gurăști. „Murim, murim, dar barem

să murim frumos”... Dăm o rachetă în văzduh, ca să vadă lumea (și mai ales Budapesta și... „Liga Națiunilor”) în noi tot atâta mucenici, martiri”... Incepția solului Ministerial le-a slujit de punct de razim pentru aruncarea rachetel luminoase.

Și mai e ceva. E aci sfârșitul anului. Elevii au învățat foarte puțin, sunt foarte slab pregătiți. Profesorilor le e cât o salvare (mântuire) să scape de examenele din Iunie, care arătau că — ce puțin au făcut. Scapă de-o belea și se încunună și cu cununa de... martiri al „voiniciei” și „barbariei” vailahei.

Dar de-o camdată Liceul e închis.

Pentru Studenți.

Din Feldru, comună frunțașă, aproape curat românească, lângă Rodna, în jud. Bistrița-Năsăud, primim dela vrednicul comerciant român Simion Scridon, suma de Lei 1400, cari s'au adunat acolo la sfintele sărbători ca ajutor studenților luptători naționali. La stăruința dñi Scridon, a ostent și a ajutat de s'au adunat banii, zealous nostru frate Ilie M. Ileni, care ne scrie o scrisoare frumoasă, spunând că dăruitorii se înscriu și ca apărători ai studentului Corneliu Zelea Codreanu. Iată lista lor și a dăruitorilor:

Gavrilă Găină, 100 Lei, Ilie M. Ileni, 50 l., Simion Scridon, com. 50 l., Leon Tolan, ferar, 100 l., Alexandru Costinaș, 20 l., Ioan L. Nechiș, cojoc, 20 l., Gavrilă Scridon, ec. 50 l., Grigore I. D. Neamțu, 50 l., Lucreția Sângerzan, 20 l., Leon Marti Zviț, 40 lei, Ioan Daneg, 10 lei, Pavel Neamțiu, 20 lei, Anhidim Galbăn, cojoc, 25 l., Vasile I. L. Scridon, 25 l., Dionisă Trufiu, 40 l., Ioan M. Sofroni, 50 l., Alexandru Tolan, 20 l., Vasile Marti Zviț, 50 l., Artene Scridon, secretar, 50 l., Ioan I. F. Gîrigan, 20 l., Iosif Decl, frizer, 50 lei, Ioan Timoc, corator bis, 40 lei, Ioan Nimgean, 20 l., Ioan Brânză, 10 lei, Leon Brânză, 10 l., Grigore Stratulat, Alexă Șoptea, rotar, 20 lei, Grigore Găină, 20 l., Nicolai I. Vesa, 5 lei, Simion Sângerzan, 15 l., Iacob Prihocina, 20 l., Stefan Oprea, 30 l., Grigore Stevari, 50 l., Leon Scridon, 50 l., Iuliu Pop, inv. 20 l., Octavian Istrate, 20 l., Silvan Pop Șandru, 20 l., Nic. A. Vesa, 20 l., Ilarion Timoc, inv. 20 l., Grigore Costinaș, cojoc 100 l., Alex. Găină, 20 l., Vasile Iles, 20 lei.

Total Lei: 1400

Din Cluj, jud. Arad, primim 250 Lei, trimiși de Tinerimea studioasă (dela învățatură) care a dat acolo de Sft. George o petrecere. În vremea petrecerii nu și-a uitat nici de tinerimea luptătoare și a adunat 250 Lei dela cei-ce știu prețul acea luptă, — ca ajutor la „Casa Studențească”.

— Fratele Macedonlan, Golub Nastievici, comerciant ambulant (umblător cu marfa) în Lugoj, deși începător și săracuț încă, — ne trimite 125 L. pentru Casa Stud.

— Di G. Degan (Chișoda) 27 L.

— Di Inv. Gh. Rădășanu din com. Bogata (Bala, jud. Fălcieni, Moldova), ne trimite 100 Lei pentru stud. Corneliu Codreanu ca ajutor dat cu dragă inimă dñsului în închisoare.

— Din Coșova (Bănat), țărânică a trimis în ziua Procesului dela Focșani o telegramă prin care cerea achitarea lui Codreanu. Telegrama le-a fost răspunsă dela București. Din banii adunați pentru telegramă au rămas 50 Lei pe cari i-au trimis pentru Casa studenților.

Din America.

Daruri frumoase încep să vină din America. Afară de cele publicate de noi în numărul de Paști (Foala Interesantă), am mai primit:

Dela d. George Tănase din Cleveland (Ohio) 1000 Lei pentru studenții luptători.

Dela Achim Crăciun din Nilles, Ohio, — 300 Lei pentru studenți.

Dela Ilarie Măniș de fel din Chiropăr (j. Sibiu), azi în Ellwood City, Pa., 2 dollari (cam 430 Lei, sau cât se va putea căpăta pe ei), pentru studenți.

Suma de azi . Lei 4692'—

Procesul lui C. Z. Codreanu.

Se vestește, că tribunalul de Putna (Focșani), după ce Ministrul Rânzescu n'a mai găsit în țară un tribunal care să-i promită că are nădejde să osăndească pe Corneliu Zelea-Codreanu, — s'a hotărât să țină dară el procesul, tot la Focșani, și anume în sesiunea de acum din Maiu.

În vederea acestui fapt au început a curge zeci și sute de înștiințări nouă de apărători ai studentului Codreanu, din felurite părți ale țării. „Universal” are știre că, — afară de apărătorii din rândul trecut, cari rămân înștiințați apărători, — s'au înștiințat de nou:

Din comuna Petrișoala 178 de țărani, cari prin înștiințarea lor cer achitarea luptătorului național creștin Codreanu. Înștiințarea lor e cel puțin cât un vot de achitare pe care li-l trimite ei.

— Studențimea din județul Fălciu, a ales o solie de studenți, din cei mai înmoși și pregătiți, cari să meargă, în frunte cu studentul V. C. Micu, să apere pe colegul lor primejduit.

— Baroul (camera advocațională) a județului Dolj (Craiova) a trimis președintelui Curții dela Focșani o scrisoare, prin care înștiințează 186 de apărători noi de acolo, toți advocați din cercul tribunalului Craiova.

Și alte înscrieri urmează din toată țara.

— La noi, la „Libertatea”, sosesec zilnic zeci de înștiințări, dela înmoși nostri cetitori. Iată cele mai nouă (afară de cele peste 1200 ce am trimis în ajutorul Procesului din Martie):

Din Chișineu (jud. Arad) ne trimite di avocat Dr. Ioan Codreanu înscriere între apărători, scriind Președintelui Curții dela Focșani:

„Subscrisul, care mă alipesc cu tot sufletul meu la mișcarea pornită din curat simțământ național a studențimei noastre române, mă înștiințez apărător al studentului Corneliu Zelea Codreanu”...

Din Albainia 1 înștiințare nouă;
 „ Geoagiu-de-jos 1;
 „ Orlaca (j. Arad) 2.
 „ Mușenița (pe Sirete, Bucov.) 1.
 „ Măderat (j. Arad) 18 înși.
 „ Juncu (l. Brad, j. Huned.) 11 înși.
 „ Jdloara (Bănat) 24 înși.
 „ Cincul-mic (j. Târn.-Mare) 1.
 „ Făurel (j. Putna) 1.
 „ Certejul-de-sus (j. Huned) 1.
 „ Daneg (pe Târnave) 1
 „ Buzad (j. Timiș) 12 înși.
 „ Secusigiu (j. Timiș) 72 înși.
 „ Ohaba-mânic (Bănat) 1.
 „ Ortăța (jud. Sălaj) 18 înși.
 „ Sellște (j. Bihor) 4 înși.
 „ Feldru (j. B. Năsăud) 42 înși.

Din Holt (j. Arad) 17 înși.
 „Albac (satu lui Horia) 3 înși.
 „Bulzești (țara Moșilor), 3 înși.
 „Dalboșet (Bănat) 32 înși.
 „Sirioara (j. S.-Dobâca) 5 înși.
 „București, încă 1 cetitor a noastră
 „Sulitea (j. Arad) 79 înși.
 „Brad (j. Huned.) 2 înși.
 „Căstău (l. Orăștie) 102 înși
 „Diochești (j. Putna) 3 înși.
 „Șard (j. Alba-Inf) 3 înși.
 „Târnova (j. Arad) 5 înși.
 „Orăștie, încă 5 înși. —
 și altele ce tot vin și le vom publica.

Cei ce vor a se mai înștința, să grăbească, căci vremea e scurtă, și abia ajunge ca să se trimită de aici la Focșani. Scrieți acum în înștințare, că o faceți pentru Procesul studentului Codreanu ce se va ține în sesiunea din Maiu 1925.

De aici redacția le trimite dlui avocat Ioan Neagu din Focșani, care le va înainta Președintelui. Cei ce vreau, pot trimite și de-a dreptul numitului domn avocat.

— După Proces, despre acest mare și foarte însemnat Proces, se va scoate o carte cu toate desbaterile, cu toate vorbirile, — și acolo vor fi scrise, ca pomenire cu laudă, și toți câți s'au înștințat apărători în proces.

Pentru advocații din Ardeal.

Advocații din vechiul Regat își arată cât înțeleg de frumos înșămnațata mișcării acesteia de apărare națională creștină și a celor ce s'au primejduit în ea, — și aieargă în chip vrednic de toată laudă, întru apărarea celor primejduiți. Iaca Baroul de Craiova trimite singur 186 de înștințări de apărători ai lui Codreanu, — nu atât lui Codreanu, cât mai mult *cauzii mari, luptei sfinte, în ale cărei rinduri s'a aruncat și acest tiner înimos, purtător de steag.*

Am fi mândri dacă pentru procesul din Maiu am vedea mișcându-se nițel mai vioi, mai hotărâți, și advocații din Ardeal, Bănat și Crișana, dovedind prin asta că dau aceeași înșămnațate mișcării și o înțeleg la fel de luminos cu colegii lor din vechiul Regat.

NOUȚĂȚI

Marea sărbătoare a Liceului din Brașov. Liceul cu atât de bun renume, din Brașov, care și în vremea Ungurilor ținea un loc de frunte printre toate Liceele din Ungaria și Ardeal, — împlinește în anul acesta 75 de ani dela înființarea sa. Conducerea Liceului pregătește, din acest prilej, o mare sărbătoare pe zilele de 28 și 29 Iunie (la încheierea anului școlar). Vor fi poștiți să lee parte toți foștii profesori ce mai sunt în viață, toți câți au învățat în aceste școli alese și sunt în viață. Va fi o sărbătoare înălțătoare.

Conferințele Ziaristilor Ardeleani. „Sindicatul Presei Române din Ardeal” a hotărât să țină și în anul de față un șir de „conferințe” în cursul lunii Maiu. Cele dintâi sunt următoarele:

La 1 Mai conferință în Turda, ținută de A. Lupeanu, profesor și redactor în Blaj; — în 2 Mai la Alud: vorbește V. Branisce; la 3 Mai în Blaj, verb. I. Clopoșel și în aceeași zi la Albaluța vorbește Al. Hodoș; — în 5 Mai la Deva: A. Hodoș și la Mediaș: L. Blaga; — în 9 Mai la Timișoara: Virgil Iosif și la Brad: M. Proco-

plu. — Șirul conferințelor mai departe, îl arătăm în fiecare săptămână pentru săptămâna viitoare.

Am cetit cu interes lista ziaristilor, cari își iau greua sarcină, de a duce cu ei mănunchiuri de raze de lumină nouă, deschizătoare de cărări ce duc la mai bine, risipitoare de întuneric, înălțătoare de suflet, întăritoare de credințe.

Răscumpărare. Dl profesor Atanasie Bologa dela Liceul „A. Vlaicu” din Orăștie, și-a răscumpărat felicitările de ziua onomastică, dăruind 100 Lei pentru Orfanii dela Orfelinatul din Orăștie.

PASTA SAU PRAF DE DINȚI CHLORODONT, EXTRACT DE APA DE GURĂ CHLORODONT.

(242) 13-20

Acți am ajuns? Să ne atace Evreii în casa noastră? „Gazeta de Duminică” din Șimleul Silvaniei (j. Sălaj) spune că zilele trecute o ceată de 30 de derbedei Jidani, înarmați cu ciomege, cuțite, ciocane, au atacat pe 5 studenți universitari români ce treceau pacinici spre casă, venind dela petrecerea Reuniunii femeilor.

Dar cei 5 studenți, văzându-se primejduiți, au sărit asupra mișcelor jidani cu atâta putere, că în 10 minute „tabăra” lor a fost risipită, pull de viperă puși pe fugă în chip laș și păcătos. Au fost apoi arătați poliției, ca o bandă de atacători, ca să le dee ce le trebuie.

Musca „columbacă”, ticăloasa gînganie ce se prăsește ani de zile în oarecari peșteri de pe țărmii Dunării, pe la Orșova (în Bănat), iar când se afla roitură urlașe, ca norii, dă năvală asupra județelor învecinate, — a roit în primăvara asta de nou și a umplut județele Mehedinți, Hunedoarei și Bănatul, — primejduiind grozav vitele, pe cari le atacă așezându-se cu miile în nările lor, în gură, și-le învenimează de mor. În județul Mehedinți țărani au ținut (și mai țin) vitele închise și, ca să le scape de rău, afumă în grajduri și șoproane, ca să fugă musca. Urmarea a fost, că la 5 țărani din felurite sate, le-au ars șurile și grajdurile.

Iuliu Florea — senator al Săcuiilor. Au ajuns și Ungurii să guste din păharul pe care el ni-l puneau nouă la gură la alegeri. Zilele astea a fost alegere de senator la Ciuc (Săcuime). Din partea guvernului a candidat dl Iuliu Florea fost funcționar de bancă la „Ardeleana” în Orăștie, apoi primar la Sft. George (între Săcu), din primar l-au făcut liberalii Prefect, acum lăsându-se de Prefectură, a pășit candidat de Senator al Ciucului, ca liberal. Partidul maghiar, știind că acolo ungurii au poate 90 la sută voturi ungurești, a pus și el candidat pe un Ungur meoș, Gyárfás, și se ținneau siguri de biruință. Dar — au căzut. Dlul Iuliu Florea l-au dat Săcuil 5285 voturi, iar ungurul Gyárfás 3041... Cam cum o păjam noi în multe locuri la alegeri sub Ungurii...

Grozăvia dela Sofia, de care am pomenit pe scurt în numărul trecut, a fost o mișcelă fără păreche săvârșită de neamul rău de oameni ce se zic comuniști, crescuți din bolșevici și primind școală dela Moscova, culbarul jidanilor ce otrăviră nenorocita Rusie. — Bomba ucigașă a fost așezată în cupola cea din mijloc, dela mijlocul bisericel, și când ticălosul l-a dat foc,

bomba a sfărîmat cupola și a căzut cum ar cădea boltitura întreagă a bisericii, asupra lumii ce stătea în biserică în jurul sicriului generalului, omorît tot de bolșevici. Și a căzut peste lume chiar în clipa când Metropolitul cetea evanghelia. Dărîmăturile cerimei prăbușite au îngropat sub cărămidăria și lemnăria și ferăria lor: 14 Generali, că ei erau în frunte lângă sicriul camaradului lor, așadar a omorît pe aproape toți capii de armată din capitala țării, 8 coloneli, 8 înalți delegători ai statului, printre cari și unu ori doi miniștri, și apoi altă lume: femei, copii, bărbați, de tot 150 morți și vre-o 250 răniți. Bomba a fost pusă în cupolă (în cerime), cu știrea paraclisierului (crisnicului) Catedralei, un om bătrîn peste 70 de ani, care era și el de credințe „comuniste”... Pentru 12.000 de Leva (Lei bulgărești) le-a dat voce mișcelor a pregăti grozavul omor în sfânta biserică pe care a slujit-o el de zece de ani... Ce fiară a făcut comunizmul, dintr'un om ce era doar — slujitor al sfintei biserici! Paraclisierul a fost arestat, și el a mărturisit tot... Capii răutății au fost doi Bulgari comuniști, iar al treilea, duhul necurat, care numai de mișcel nu se pune în frunte, era Jidanul Friedmann! Cei doi nebuni, capii, nevrând să se dee prinși, au fost împușcați de poliția ce-i impresurase în casele lor. Al treilea, fiul lui Iuda, e arestat, și sute, ba mii de alți comuniști din Sofia și din alte orașe ale țării. Planul lor era: să omoare pe Rege (după care au și tras pușcături cu câteva zile mai înainte, când acela lășise la o plimbare cu automobilul, dar nu l'au nimerit), apoi au împușcat pe un General, iar în jurul sicriului lui au pregătit apoi omorul capilor armatei, — cu gând ca, după asta, să pornească revoluția în Bulgaria, și de aci s'o întindă și în țările vecine!. Așa ar fi dorit jupuni dela Moscova. Dar n'au reușit. Au omorît sute de oameni nevinovați, dar au îngropat și comunizmul, și în Bulgaria și alurea. Lumea se întoarce și în Bulgaria și încolo, în celelalte țări, cu scârba adâncă dela această „școală politică”...

— La durere de stomac are efect minunat o bucatică de zahăr pe care am picurat câțiva picuri de „Spiri Diana” veritabil. (273 II.) 2-

Faceți

abonamente pe 3 luni

la „Libertatea”, în vederă Procesului mare dela Focșani, — care va fi descris aci pe larg și credincios, așa ca în nici o altă foale. Îndemnați pe toți iubitorii de cetire. Pe 3 luni 25 Lei.

Pentru dnii deputați.

Alutați întoarcerea la numele românesc a celor cărora Ungurii le furaseră numele!

Am dori ca șirele de mai jos să ajungă la cunoștință vre unui deputat. — Iacă de ce e vorba: Ungurii au silit pe acei Ro-

mâni cari primeau o slujbuliță ceva, pe la căile ferate, pe la administrație, pe la judecătorii, — să-și schimbe numele românesc cu unul unguresc. Cei mai mulți fiind oameni năcăjiți, — că numai năcăzul îi făcea să primească bucată de pâine pe care o stropeau zilnic cu lacrimi, — și primeau noul botez.

Ce faceau Ungurii pentru a-și da voce să-și maghiarizeze numele? Iți cerea o simplă petiție (rugare) pe care puneai un timbru de 50 de creișari (1 Leu). Într-o lună de zile aveai nume nou, „patriotic”, și iumea îți zicea „patriot de 5 pițule” (de 50 de bani).

Mai târziu Ungurii au șters și această taxămică și era destul să înaintezi cererea, și o primeau cu bucurie și mâne zi era în Monitorul oficial (ai lor unguresc) și poimănă erai „Magyar-ember”...

Aducând D-zeu stăpânirea românească pe la noi, — ea a luat în samă trenurile, judecătorii și alte deregătorii foste maghiare, cu acei slujitori cari au voit să rămână sub noua stăpânire. Prin ungherele atâtor cancelarii și gări, vedeai câte-un biet „Ungur”, de-i chema Jánosy, Terényi, Pozsonyi, Magyar, Hazafi, Csányi, Lányi, Boszorkányi, — care vorbea bine românește, sta cam speriat în fața nollor oaspeți, dar îi și sclipeau ochii de o tainică bucurie... Erau sârmanii noștri frați, pe cari îi chemase Ionescu, Vlad, Bărsălanu, sau altcum, ajunși, de silă, „patrioți de 5 pițule”.

Acum ce se întâmplă?

Acești frați ai noștri, cărora li-se pusese pe cap căciula străină și pe față pecetea unui nume străin, — *doresc a se întoarce la vechiul lor nume familiar românesc.*

Dar legea românească privitoare la schimbarea numelui, pune mari greutăți în calea acestor schimbări, — căci România nu a umblat după străini să le fure numele și să-i rupă din familia lor. I-a lăsat așa cum i-a primit: Pherekide, Polichroniade, Filitis, Pișicheritis, Șolmsohn, Mișelsohn, Filkelstein, Știnkstein, — cum l-a botezat mama lor.

Iți cere legea românească să publici în 3 foi de 6 ori, în 6 luni, că vrei să-ți schimbe numele, așadar 18 publicări, cari costă bani mulți, și apoi încă alte 6 luni (sau mai mult) să se aștepte dacă nu protestează cineva din familia a cărei nume îl poștește străinul, — că dacă el la un nume purtat de o familie românească, și cineva din aceea familie se împotrivesc, apoi jupun Șolmsohn nu se poate numi Alexandrescu, Văcărescu, Eminescu!.. Rămâne să-și aleagă un nume mai după nasul lui.

Acum vin frații noștri români maghiarizați cu silă, — și doresc a se întoarce la vechiul și iubitul lor nume, pe care-l poartă frații, cumnații și toate rudele lor, — și legea românească le face și lor aceeași greutate, ca unui străin care vrea să se vire în familia românească cutare.

Vedeți în pagina (fața) din urmă a acestei foi, o publicațiune a „Ungurului” „Terényi”. El vestește

Farmacia Vlad

din Orăștie, Piața Prințul Carol (lângă Liceul A. Vlaicu), condusă azi de proprietarul însuși, Virgil Vlad, — atrage luarea aminte a onoratului public din loc și jur asupra faptului, că s'a arangeat de nou, complet, fiind bogat înzestrată în afară de articli de farmacie (apotecă), și cu tot felul de pansamente (de legat), cu parfumerie, articli de gumă, săpunuri fine, etc.

să vrea să poarté pe viitor numele de *Tripa*. Credeți că e un Ungur ce se românilizează? Așa o să-i înfățișeze folle ungurești, pentru a arăta „străinătății”, „Ligei Naștunilor”, că Români „siluesc” pe „Maghiari” a-și lăpăda numele „istoric” unguresc, luând unul cluf românesc...

Dar nu-e așa. Bunul nostru frate „Terényi” e Român cu inimă iubitoare de neam. Dar făcând oeva slujbă în gara Gurasada, l'au silit Ungurii să-și lapede numele de *Tripa* și să se împăneze cu numele „patriotic” Terényi, pe care azi îl lapedă, simțind o ușurare pe inimă, că și o spală de această pată și revine cu totul în mijlocul familiei sale iubite și iubitoare.

A venit la noi să-l publicăm vestirea care o vedeți în foale, și ni-a spus că i-s'a cerut din Ministeriu să o publice în 3 foi, în fiecare de 6 ori, în 6 luni! (Domnul din Ministeriu scrisese pe publicație și foala la care să meargă: la „Adevărul”, cu care are înțelesul să-l trimită aceste publicații... el știe de cé. Dar văzând că omul e de pe Murăș în Ardeal, i-a dat voie a publica dară în 3 foi de aici)... Ne-a arătat că îl vor costa aceste publicări singure, vro-o 600 ori 800 de Lei, afară de alte taxe și de drumurile făcute. „Am cheltuit mult până am ajuns la atâta, și mai cheltuesc, deși mă vedeți că-s un biet slujitor mic din gară (doar acar), dar vreau să scap odată de acest nume și copiii mei să-l poarte iară pe al părinților mei și al rudelor mele...”

Domnii deputați cari vor ceti aceste șire, să întrevină la cel în drept, ca să se aducă de grabă o schimbare în legea de purtarea numelor, nu ușurând intrarea streinilor, ci înlăturând toate pedecile din calea acelor Români, cărora Ungurii în Ardeal, sau Nemții în Bucovina sau Rușii în Basarabia, li-au pocit numele și le-au dat nume strein. Aceștia să se poată întoarce la numele lor adevărate, fără nici o cheltială și în cel mai scurt timp!

Nr. 391—1925 adm.

Publicațiune.

Primăria comunei Căstău publică arendarea prin licitațiune a lucrărilor de edificare a localului de moară comunală și a construcției sparșinătoare, conform planului și prelliminarului deja aprobat.

Licitația se va efeptu numai cu oferte închise și sigilate, în ziua de 31 Mai 1925 ora 11 a. m., în localul primăriei comunale Căstău.

Vadiu e 10%. Condițiunile se pot cunoaște la oficiul notariatului Căstău în orele oficioase.

Căstău, la 28 April 1925.

Iosif Stănease, Vasile Popovici, notar. (399) 1-3 primar.

Dela Direc. Lic. „A. Vlaicu” Orăștie.

Publicațiune.

Elevii particulari înscriși pentru două clase într'un an, pentru examenul final al primei clase, se vor prezenta în 15. Maiu. orele 8. a. m.

Tot atunci vor începe examenele și pentru elevii particulari de cl. VIII.

Examenul final pentru elevii particulari înscriși pentru o singură clasă, precum și examenul parțial pentru elevii înscriși pentru două clase, va începe în ziua de 15 Iunie 1925.

Orăștie, la 28 Aprilie 1925.

(8) 1-2 Direcțiunea.

Fundatorii
„Casei de Credit a Agricultorilor”
din județul Hunedoara.
— SOCIETATE ANONIMA —
CONVOCARE

Fundatorii Societății anonime „Casa de Credit a Agricultorilor” din județul Hunedoara, convaocă pe toți acei cari au semnat acțiuni la această societate, la

adunarea generală de constituire,

care se va ținea în ziua de *Mercuri 29 Aprilie 1925, ora 5 p. m.* în Deva, str. Regele Ferdinand I. Nr. 9, etaj, conf. art. 154 din legea comercială ungară (1875 XXXVII) cu următorul program:

1. Deschiderea adunării generale și constituirea biroului.
2. Examinarea semnărilor făcute și constatarea dacă este asigurat capitalul societății (Art. 151).
3. Horăritrea definitivă asupra înființării.
4. votarea actului constitutiv și a statutelor.
5. Prezentarea listei primului Consiliu de administrație și a Consiliului de cenzori, numite de fondatori.
6. Descărcarea fondatorilor.
7. Incheierea.

Deva, la 10 Aprilie 1925.

Fundatorii

„Casei de Credit a Agricultorilor”
din județul Hunedoara.

(394) 1-1

Nr. 193—1825.

Publicațiune.

Comuna polițică Sirugari dă ziuă de 24 Ianie 1925 ora 14 h întreprindere prin licitație publică minuendă repararea cărcimei comunale.

Licitațiunea se va ținea la o ceastă primărie în conformitate cu art. 72—83 din legea contabilității publice.

Caetul de sarcini se poate vedea în orele oficioasă la această primărie.

Sirugari, la 23 April 1925.

(397) 1-1 Primăria comunală

Covoare și ștergare țesute de vânzare: Covoare Persiane în crate solid din lână de fabrică și ștergare trainice, — se află la:

Octavian Bogdan

(392) 1-1 comerciant în Orăștie.

De vânzare. O garnitură de imblătit cu locomobil de abur de 3 HP., presă în 1924, în stare bună, se află de vânzare la

(398) 1-2 **CAROL FELNER**
Orăștie, str. Mih. Viteazul, 10

De vânzare:

— Casă, moară, pământuri. —

În comuna Ardeu (Valea Geoagiului, posta Geoagiu de jos, jud. Hunedoarei), se află de vânzare:

1 casă cu etaj, având 4 camere (odăi), pivniță și moară sub casă; moara e purtată cu apă, zidită de piatră, coperită cu șindilă; — în legătură:

altă casă cu licență de crăsmă și tutungerie și prăvălie (boltă); pereți de lemn coperiș de țiglă. Din 4 camere una e pentru prăvălie, alta pentru crăsmă și două pentru locuință, mai are bucătărie și cameră. În curte mai e: 1 șură cu 2 grajduri; 1 șopru de 16 m. lung, 6 m. lat, de piatră, cu țiglă; — grădină mare cu pomi nobili; — iar peste drum:

1 Casă de piatră, cop. cu prăștilă. — Apoi în hotar, ținând de aceste case, sunt grădini mari, peste 3 jugăre cu pruni, meri, nucii, și 16—17 jugăre pământ arător, 8 jug. fânaș și 22 jugăre pădure.

Se vând toate din mână liberă, din cauză de bătrânețe a proprietarului.

Casele sunt la mijlocul comunei, pe drumul județean ce duce dela Geoagiu la Balșa-Zlatna. Loc foarte bun de negoț cu poame, cu cereale (bucate) și cu fert de vinars.

A se adresa la proprietarul:

Andrei Glodean

(376) 1-2 Ardeu, posta Geoagiu-de-jos

Dentist Dr. S. Seidner dă consultații în ORĂȘTIE Piața Aurel Vlaicu 7 (la etaj deasupra prăvăliei Ioan Rob). — Plombă. — Scoatere de dinți fără durere. — Regulare de dinți. Punere de danturi. (293) 5-11

University Library Cluj

Tabele de asbest „METEOR”

ale Fabricii de etarnit din Oșorheiu, județ. Bihor sunt cele mai durabile.

Acoperământul nu are nevoie de îngrijire și reparare, e mai bun și mai ieftin ca cel de tinichea.

Se capătă la:

„FERĂRIA” s. a. în Cluj

(386) Calea Victoriei, 29, telefon 4—46, 347. 2—10

CONVOCĂTOR

Membrii înșeșirii „Plugarul” sunt prin aceasta cu onoare invitați în senzul § 7 din statute, la adunarea generală ordinară

ce se va ținea Marți în 12 Mai 1925 la orele 11 în localul băncii „PATRIA”

OBIECTELE sunt:
1. Raportul lichidatorilor cu privire la încheerea secoșilor pe anul 1924.

2. Eventuale propuneri.
Blaj, la 23 April 1925.

(370) 1-1 Lichidatorii.

Căsătorie. Comerciant român, jăran, în o comună cu învățire bună, avind crismă și prăvălie (boltă), rămas văduv cu o fetiță de 7 ani, caută, în scop de căsătorie, o femeie potrivită, în vîrstă de 28—32 ani, care să priceapă negoțul de crismărit și boltă. Adresa e dă Administrația foii.

(395) 1-3

CONCURS

La notariatul comunal Colonk Simeria află aplicare un cancelar cu prexă administrativă.

Salariu lunar 2500—3000.
(393) 1-1 TANASE, primnotar

Ministerul Justiției

Diracțiunea Judiciară.
Di Anghel Teréay, domiciliat în comuna Gurasada (jud. Hunedoara) a făcut cerere acestui minister de a fi autorizat să schimbe numele său patronimic de Terény, cu acela de *Tripa*, spre a se numi Anghel *Tripa*

Ministerul publică această conform art. 9 din legea asupra numelui, spre știința acelor cari ar vrea să facă opozițiune în termenul prevăzut de alin'atul II al zisului articol.
(891) 1-6

Pistrui și alunele

se pot îndepărta prin folosința creielor și săpunului „VIOLA”. Se capătă la Farmacia Weiss Timișoara Piața Unirei Nr. 23. (193) 17-2